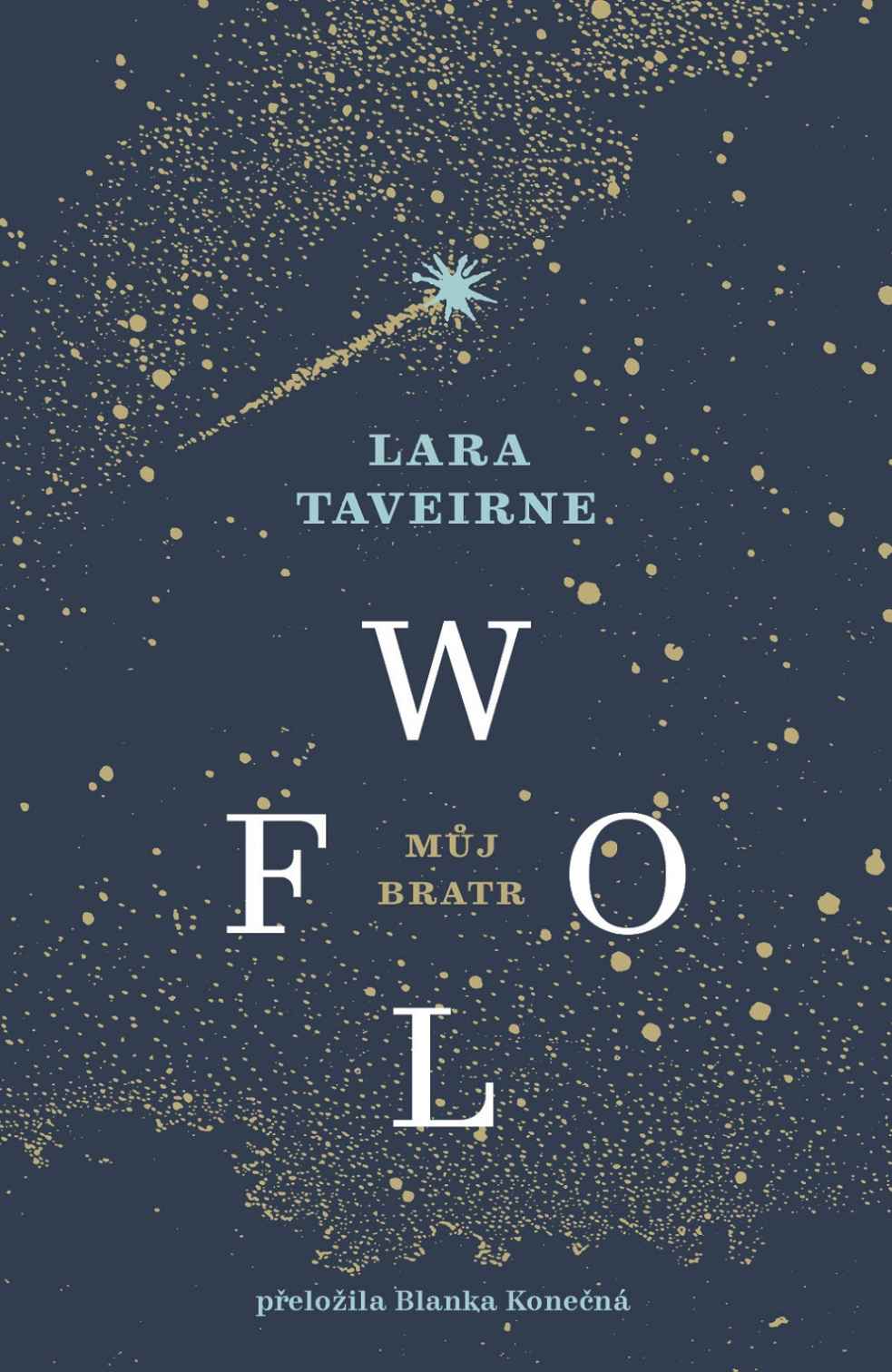
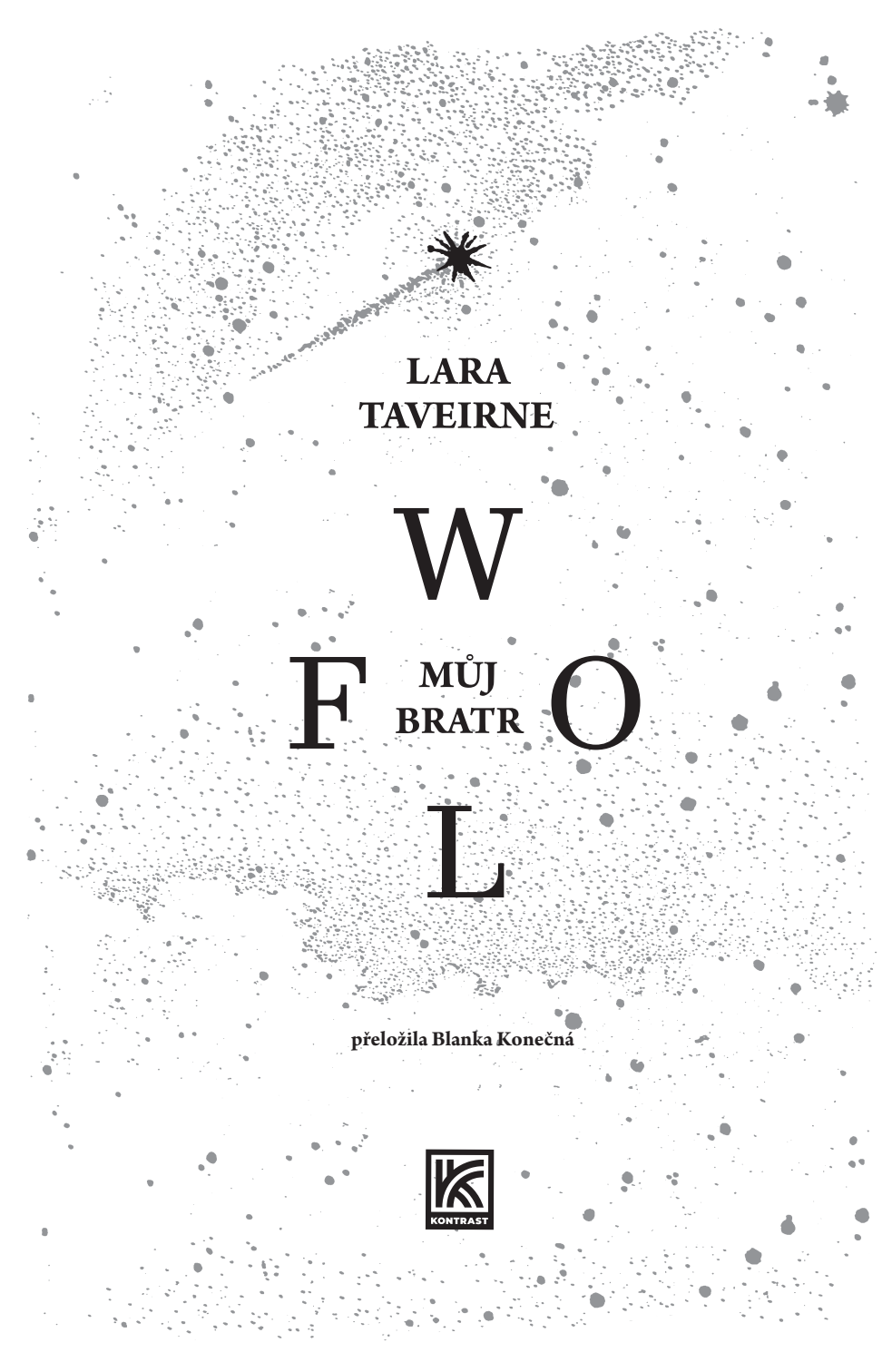

LARA
TAVEIRNE
WOLF
MŮJ
BRATR
přeložila Blanka Konečná

MŮJ BRATR WOLF

LARA
TAVEIRNE

WOLF

MŮJ BRATR

přeložila Blanka Konečná

Tato kniha vychází s laskavým přispěním Vlámského literárního fondu.
The publisher gratefully acknowledges the support of the Flanders Literature.

© 2024 Lara Taveirne
Originally published in 2024 by Uitgeverij Prometheus, Amsterdam

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Blanka Konečná, 2026
Cover © Kris Demey, 2026
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-8649-7 (PDF)

So I'm up at dawn
Putting on my shoes
I just want to make a clean escape
I'm leaving but I don't know where to
I know I'm leaving but I don't know where to

Bright Eyes, „Landlocked Blues“

PRYČ

Zabouchl jsi za sebou dveře studentského pokoje, klíč hodil přes rameno, za poslední peníze sis koupil jízdenku na sever a byl jsi pryč. V mé falešné vzpomínce ses na konci ulice ještě jednou otočil a zamával.

Nejdřív jsme nevěděli, že jsi fuč. Mysleli jsme si, že jsi jenom odjel a zase se vrátíš.

Máma bez ustání kontrolovala svoji červenou nokii.

Pokoj, který po tobě zůstal, vypadal jako pokoj někoho, kdo v rychlosti vyrazil do obchodu pro něco, na co zapomněl. To tvrdila mladší sestra, která se s rodiči vydala zjistit, jestli nejsi právě tam. Všichni tři se posadili na kraj postele a čekali, až se vrátíš. Nevím, kolik času uplynulo, než vyhodnotili, že by zase měli vstát.

Máma s sebou odvezla tvoje špinavé prádlo, táta pytel s odpadky. Doma v něm našel na kousky roztrhaný dopis na rozloučenou. První větu. Náčrt toho, z čeho se bývalo mohlo vyklubat důstojné rozloučení.

Nevrátil ses. Zarytě jsi mlčel. Žádná esemeska s enigmatickými zkratkami. Ani e-mail plný vykřičníků. Žádná pohlednice s pozdravy zalitými sluncem. I červená nokia v mámině ruce stále mlčela. Přesto jsme věřili, že se zase vynoříš jako ztracený klíč od kola. Jakoby náhodou. Na neobvyklém místě. Až to budeme čekat nejmíň.

Jednou v noci jsem se vzbudila leknutím, najednou jsem věděla, kde jsi. Na chatě rodičů, v té křivé dřevěné barabizně v zapadákově. V duchu jsem tě viděla, jak spíš zachumlaný do zatuchlého spacáku ze šedesátek.

Abych neztrácela čas, vklouzla jsem do pracovních holínek svého muže. V botách o velikosti 46 jsem se k chatě rozjela na kole po neosvětlené stezce podél kanálu. Šlapala jsem rychleji než kdy dřív, protože jsem tam chtěla být první. Díky mně se mámina červená nokia na nočním stolku rozsvítí: *Wolf je zpátky! Našla jsem ho!*

Když jsem dorazila na místo, strčila jsem ruku za dveře, abych rozsvítila, ale žárovka ne a ne naskočit. V tu chvíli jsem si uvědomila, že táta každou zimu vypíná elektřinu. Jestli tě chci najít, budu tě muset hledat pohmatem. S rukama nataženýma před sebe jsem do tmy šeptala

tvoje jméno. Netroufla jsem si zakřičet, měla jsem strach, abych tě nevyděsila k smrti.

Každý den ses nevracel. Nikdo z nás si nepamatuje, jak jsme ty dny přečkali.

Jednoho únorového rána jsem sbírala zmrzlé prádlo ze sušáku. V té době jsme bydleli v polorozpadlém domku po správci zdymadla na větrném poldru. Sundávala jsem ze šňůry tuhá dětská pyžama a ztvrdlé kalhoty, když můj zrak upoutalo něco na zemi vedle mého chodidla: zelené listy narcisu klubající se zmrzlou půdou nahoru. Bezmyšlenkovitě jsem do hlíny zabořila podpatek holínky a tu statečnou rostlinu rozdrtila. Nové roční období, tomu se musí zabránit.

Ani ne za vteřinu mi hlavou probleskla děsivá myšlenka, která se už dva měsíce držela v pozadí. Možná jsi neztratil správný směr, ale sám sebe. A jestli jsi ztratil sám sebe, kdo nám dává právo si myslet, že tě zase najdeme? Živého a zdravého?

Jenže jaro přišlo i tak. V kalendáři dokonce stálo, že máš narozeniny. Nikdo z nás však nevěděl, jak je oslavit. Jestli máme koupit dort. A jestli ti můžeme připočíst další rok, nebo ne.

Měla jsem ten den focení, seděla jsem proti ženě, která krásně voněla a štětcem si roztírala make-up na hřbetu

ruky. „Další pokus," prohlásila poté, co jsem jí celou práci zničila slzami. Ta naprosto cizí žena byla první, komu jsem se to odvážila říct: „Myslím si, že se brácha dneska nedožil devatenáctin." Mít zavřené oči mi pomohlo ta slova vyslovit.

Svěřila jsem se jí, že se za tu myšlenku nesmírně stydím, protože zbytek rodiny nepřestává doufat. Odpověděla: „Je samozřejmě taky možné, že to hrajete všichni, kvůli sobě navzájem."

V mých vzpomínkách k tomu došlo tentýž večer, kdy jsem měla jít na koncert s kamarádem, který na naši schůzku zapomněl, což jsem přirozeně nevěděla, takže jsem na něj čekala ve velké dvoraně vyzdobené ve stylu art deco. Setrvala jsem na místě i tehdy, kdy už tam nikdo jiný nečekal a až příliš laskavá uvaděčka mi přišla říct, že teď už vážně budou začínat. Slyšela jsem zavírat dvoje velké dveře a o chvilku později se rozduněl koncert jako tlumený tlukot srdce v dálce. Ulici zešikma bičoval prudký liják. I po všech těch letech se stále divím, proč jsem nešla čekat dovnitř. Proč jsem se se svou bolestí zavřela venku.

A pak přišel ten telefonát. Máma později tvrdila, že to poznala už z toho, jak telefon zazvonil.

Byl horký květnový den. Spolu se svým mužem a dětmi jsem pomáhala kamarádům na statku. Rozprostření

ve velkých rozestupech po poli jsme sázeli česnek. Naše děti si hrály se staršími dětmi našich kamarádů u bahnitého příkopu. Střídavě s dlouhým rozběhem skákaly do vody. Výskání a pleskání. Hlasitý štěkot jejich nového psa. Jaro maskované jako vrcholné léto.

Vtom přiběhla na pole z domu kamarádka a vysoko nad hlavou při tom mávala mým telefonem. Prý ustavičně zvoní. Že bych se radši měla podívat, kdo mě to tak bezodkladně potřebuje. V tu chvíli začal mobil zase rámusit.

Našli tě. Znělo to jako dobrá zpráva. A tak jsem to nejdřív taky pochopila, když jsem slyšela, jak táta říká: „Našli Wolfa. V lese. V lese." Plakal tak strašně, že jsem to považovala za smích, neovladatelný smích. Takový druh smíchu, který se ozývá pouze ve chvíli, kdy otec najde ztraceného syna. „V lese. V lese." Bylo to ukradené z jedné písničky. V duchu jsem tě viděla, jak poskakuješ v lese mezi stromy, v ruce se ti houpe košíček. Ale najednou jsem si v tátově smíchu všimla podtónů. Když jsem pochopila, že poslouchám jeho pláč, musely moje emoce vybrat ostrou zatáčku. Velice ostrou zatáčku. Z takové žádný člověk nemůže vyváznout se zdravou kůží.

Našli tě. Lépe řečeno: našli tvoje tělo. V jehličnatém lese na úplném severu Švédska. Objevila tě žena, která se vydala hledat zaběhnutého psa. Našla tebe i psa zároveň. Sotva nastalo tání. Z větví ještě kapala voda.

Pod tlustou vrstvou zimního oblečení kriminalisté našli schovaný deník. Černý zápisník Moleskine, do kterého sis psal v posledních dnech života. Na jeho desky sis bělítkem nakreslil kompas, střelka ukazovala na sever.

Jestli jsem se tohle všechno dozvěděla, když jsem tam stála v poli s telefonem na uchu, to už nevím. Nejspíš si ale vzpomínám, že pes přestal štěkat a že už jsem nikde neslyšela ani svoje děti. Že svět kolem mě zamrzl.

Od ostatních jen vím, že jsem se rozběhla. Na slaboučkých nohách. Podle kamarádky nadlidskou rychlostí. Snad jsem věřila, že tu bolest ještě dokážu předstihnout.

Statek našich kamarádů se nachází ve městě, takže jsem se z pole zničehonic ocitla v obytné čtvrti. Tam jsem se zastavila, protože děti s koloběžkami a švihadly na ulici se na mě dívaly, jako bych spadla z jiného vesmíru. V určitém smyslu to byla pravda. Ten kus cesty, který jsem urazila, překlenoval vzdálenost mezi tím, kým jsem byla, a tím, kým už se nikdy nestanu. Něco takového se dá vyjádřit jen ve světelných letech.

I když vždycky bylo obtížné dohodnout se na datu pro rodinnou oslavu, tentokrát jsme se do domu našeho dětství všichni rozjeli okamžitě.

Když mě můj muž naložil do auta, zapomněl mi zapnout pás. Udělala to kamarádka. To jsou úkony, na které člověk

nikdy nezapomene. Uloží se v paměti do zvláštní krabičky.

Cestou domů jsme zastavili na dálničním odpočívadle zalitém žhavým sluncem, jako bychom se ocitli někde na jihu. Vyzvracela jsem se za kontejnerem na sklo a můj muž mě zpátky do auta odnesl na zádech, protože jsem neměla boty.

O několik týdnů později našli kamarádi moje holínky v poli, u nedokončeného řádku česneku. Napršelo do nich až po okraj.

My, čtyři zbylé děti, jsme se potkaly u rodičů na zahradě. A přestože jsme se nikdy jeden druhého moc nedotýkali, tentokrát jsme si padli do náručí a obličeje si vzájemně smáčeli slzami.

Pokud si dobře vzpomínám, stáli jsme na tom chodníčku v zahradě celé odpoledne. V objetí. Prvním vlnám smutku jsme čelili společně. Jako jsme dřív na pláži společně bránili hrad z písku. S lopatičkami vysoko nad hlavou, protože jsme věřili, že to moře zastraší.

Bylo to zvláštní; oplakávali jsme tě, ale zároveň jsme na tebe stále čekali. Koutkem oka jsme sledovali branku. Jako bys jí měl každou chvíli vejít. Jako vždycky pozdě. Zašlápl bys cigaretu. „Copak někdo umřel?“

Vrátil ses až o pár dní později. V pytli, který jsme za žádných okolností neměli rozdělávat. Byli v něm duchové, kteří by nás pronásledovali po zbytek života. Řekl nám to někdo, kdo tomu rozumí. Byl to černý pytel se zipem, který se nesměl otevřít.

Byl květen a venku stále parno, když jsi v tom pytli přistál na letišti. Vzpomínám si na jeden rozhovor, kdy máma nahlas přemítala, jestli tam na tebe nemá někdo z nás čekat. Její otázku jsme ignorovali a já toho dodnes lituju. Měla jsem se toho úkolu zhostit. Ne kvůli tobě, protože nevěřím, že mrtví dokážou cítit něco jako vděčnost. A určitě ne kvůli sobě, protože si ani neumím představit, jak pitomě bych se cítila, kdybych tam v příletové hale stála s tvým jménem na kartonové cedulce. Ale mrzí mě, že jsem to neudělala kvůli mámě, pro kterou by podle mě bylo útěchou, že na jejího ztraceného syna někdo čeká, když se po půl roce konečně vrací domů.

Jakmile černý pytel dorazil do pohřební služby, chtěla jsem za tebou, ale nešlo to, protože děti se právě vrátily ze školky a musely se najíst a vykoupat, a ještě chtěly přečíst pohádku před spaním.

Těsně před koncem otevírací doby jsem se ve veselých letních kalhotách objevila na prahu pohřební služby. Pohřebák se mi nejdřív podíval na oblečení a pak teprve do očí. Prohlásil: „To musí být nějaký omyl, madam. Nikoho jménem Wolf tu nemáme."

Sotva tě našli a já tě zase ztratila.

Ukázalo se, že jsem si spletla pohřební službu. Pak jsem od jedné k druhé klopýtala pěšky, protože jsem si kvůli přívalu slz netroufala sednout za volant. Můj druhý, stále ještě žijící bratr mi po telefonu vysvětlil, kudy mám jít. Dodávalo mi to pocit bezpečí, jako bych s ním byla spojená šňůrou.

Druhý pohřebák mi otevřel dveře jako návštěvě, na kterou se dlouho těšil. A v tu chvíli se mi okamžitě začalo stýskat po tom prvním, po muži, který řekl: „Wolf? To musí být nějaký omyl, madam, žádného Wolfa tady nemáme."

Druhý pohřebák měl natažené bílé rukavice, v nichž obřadně otevřel dveře místnosti, kde jsi ležel. Těmi rukavicemi připomínal kouzelníka, a to i proto, že u toho nasadil tak vážný výraz. Jako by se zanedlouho měly začít dít magické věci.

Dřív jsme tě my, tvoje tři sestry, rády braly na bleší trh. Kupovaly jsme si elpíčka Leonarda Cohena a Jane Birkin, ošoupané motorkářské boty, šaty jako z plakátu k filmu Bilitis, emailové lavory, plastové láhve s Pannou Marií z Lurd. Ty, zhruba šestiletý, jsi hrdě šlapal za námi s kouzelnickou krabičkou, kterou sis na trhu ulovil. Bylo to v době, kdy jsi na rodinné oslavy chodil v cylindru a jedna teta poznamenala, že v něm vypadáš tak šťastně.

Řekla: „Stejně je to pozoruhodné: dejte dítěti na hlavu cylindr a ono uvěří, že je kouzelník."

Vzpomínám si, že mi to tehdy připadalo jako krásná myšlenka: že jsi díky tomu cylindru, který jsme zdědili po pradědečkovi, uvěřil, že jsi kouzelník. Ale teď to vidím jinak. Ty jsi takový typ dítěte nebyl. Tvoje nápady byly vždycky o několik kroků dál. Podle mě tvůj myšlenkový pochod vypadal takhle: jestli může kouzelník nechat mizet věci, tak může nechat zmizet i sám sebe. S cylindrem na hlavě jsi věřil, že už jsi pryč. Proto ten široký úsměv.

Místnost, kterou pohřebák otevřel, vypadala jako divadelní kulisy. Z fleku by tam mohli dávat něco od Ionesca. Uprostřed stál pojízdný podstavec, po jehož obvodu někdo důstojně naaranžoval smuteční draperii. Na něm stála rakev, v níž jsi ležel ty, zabalený v černém pytli.

Bílé rukavičky mě pokynutím poslaly na jednu z polstrovaných židlí stojících v řadě podél zdi. Poslušně jsem se posadila, ale připadalo mi nespravedlivé, že pro mě nemají připravený taky takový pohodlný černý pytel. Místo, kde se člověk může zazipovat zevnitř.

Muž v bílých rukavicích zmizel. Prostě tak, že zavřel dveře. Žádný velkolepý trik v tom nebyl.

Když jsem tam teď zůstala sama, čelila jsem emoci, která pro mě byla úplně nová. Cítila jsem se velmi naživu. Zvlášť v těch výstředních kalhotách.

V místnosti panovalo tíživé ticho. Za života jsme se na tebe vždycky mohli spolehnout, že čas vyplníš povídáním. Teď ležela veškerá odpovědnost na mně. Musela jsem něco říct. Ale v tom izolovaném bunkru bylo takové ticho, že dokonce i zašeptané slovo by znělo jako hromová rána. A navíc ses zdál být tak daleko. Nedalo se to popřít: leželo mezi námi pět měsíců, po které jsi byl nezvěstný.

Přemýšlela jsem nad tím, co říct – něco, co by všechno pěkně uzavřelo. V tu chvíli bylo „uzavřít" slovo, ve které jsem upřímně věřila. Ale protože mě nic nenapadlo, postavila jsem se vedle rakve a slavnostně na ni položila ruku. Pohybovala jsem rty, aniž bych něco skutečně vyslovila nahlas. A zatímco jsem tam stála, nedokázala jsem se zbavit myšlenky, že mě někdo pozoruje. Je to zrcadlo na stěně skutečné zrcadlo? Nebo za ním sedí tým vědců, kteří mě zkoumají? Narovnala jsem se, aby si mohli do notýsku poznamenat, že jsem naprosto normální. Že na sobě mám trochu nevhodné kalhoty, ale jinak funguju standardně.

Světlo na stěně otravně blikalo. Někdo se špetkou spirituality v těle by v tom bezpochyby viděl dojemné znamení. Při odchodu jsem chtěla kouzelníkovi vadnou žárovku

nahlásit, ale ze strachu z vědců za zrcadlem jsem o ní pomlčela. Kdyby zaslechli, že v myšlenkách nedlím jen ve smutku, ale že se mi zatoulaly i k příslušenství nástěnného svítidla, nepochybně by všechny předchozí poznatky přeškrtli a rovnou dospěli k závěru: sestra bez srdce.

Opevnili jsme se v domě rodičů, zatáhli rolety, jenže návštěva nás našla i tak. Tahle návštěva neočekávala, že jí připravíme zábavné a příjemné chvíle. Vzpomínám si, že jsem doufala, že se tohoto namáhavého úkolu zbavíme nadobro.

Návštěvníci by se dali rozdělit do různých kategorií. To jsem si uvědomila až později. V tu chvíli jsem si sotva vybavila, jak se tito milí lidé jmenují.

Byli to barvitě odění truchlící, pokrokové duše přesvědčené o tom, že truchlit se dá i v kanárkově žlutém oblečení. V těch dnech jsem zjistila, že jsem přece jen příznivcem klasického smutečního oděvu. Fialová trvalá, vlastnoručně navlékané korále a strakaté kalhotové kostýmky – určitým způsobem mi to působilo bolest. Mně samotné můj vlastní postoj připadal nesmírně staromódní, ale nemohla jsem s tím nic dělat. Dávala jsem přednost šedivým, beztvarým siluetám. Z módního hlediska se tichu blížily nejlépe.

Další kategorii představovali lidé mlčenliví, což byli nápadně často tátovi zaměstnanci. Svého ředitele už

nepoznávali, při pohledu na jeho popelavý obličej jako by zkameněli, nebyli ani schopni přisunout si židli pod zadek. Zůstávali v rozpacích stát uprostřed místnosti a po skončení zapomněli předat kytice a pečlivě promyšlené kondolence. Později je nechávali u dveří.

Dalšími byli poradci, velcí znalci smutku, kteří nám přišli vysvětlit, že truchlení neprobíhá lineárně, ale že bolest bude přicházet ve vlnách. Při jejich předvádění vráželi do mlčenlivých, protože nešlo o lehké vzdouvání příboje, nýbrž o tsunami. To nám chtěli dát poradci názorně najevo v přesvědčení, že truchlícím svědčí názornost.

Mým nejoblíbenějším druhem byli lidé činu. Mámina sestřenice, která vyluxovala pokoje v patře. Náš bývalý rodinný lékař, který přerovnal polštářky na gauči, a jeho žena, která mámě pomohla do sprchy.

Mezi lidmi činu stojí za zmínku i jedna pozoruhodná podskupina: kulinářští bojovníci. Návštěva, která zmizela v kuchyni obtěžkaná nákupními taškami a připravila tam své nejvyhlášenější recepty. Na stole se objevily krásně naservírované pokrmy, z nichž si však nikdo nevzal ani sousto.

Moje nejlepší kamarádka přinesla tašku plnou krabiček zamražených pokrmů. Nečekaně milé gesto, kvůli kterému jsem se jí dojatě pověsila kolem krku, což ji lehce přivedlo do rozpaků, protože to jídlo sama nevařila,

jak přiznala. Jenom ho vyndala z mrazáku u svojí mámy. Ten večer jsem všechny ty označené krabičky naházela do popelnice a nepřišlo mi, že bych se kvůli tomu měla cítit byť jen trošku provinile.

Nedává to vůbec smysl, ale tak to prostě je: nádoba s jídlem, které nikdo nesní, přináší ohromnou útěchu. Pod podmínkou, že bylo připravené s láskou.

Jako to třeba bylo v případě hyperkinetické kamarádky mojí nejstarší sestry, která v naprosté tichosti v kuchyni krájela zeleninu do polévky. Šeptala, že to bude blahodárná polévka, která nás zevnitř pěkně zahřeje. Během vaření si všimla, že na poličce s kořením chybí oregano, načež skočila na žluté sportovní kolo a sjezdila všechny večerky ve městě ve snaze najít balení oregana, bylinky, která její polévku dochutí. V tu chvíli to bylo to nejlaskavější, co pro nás někdo mohl udělat. V časech, kdy nepomáhá nic, platí jiná pravidla.

Proplakali jsme v kuse celé dny, a ani v noci jsme si neudělali přestávku. Překvapovalo mě, že moje tělo dokáže nové slzy produkovat tak rychle, stejně jako mě coby novopečenou matku vždycky překvapovalo, že mi z prsou neustále proudí mléko.

Každou noc jsem snila o lese, kde tě našli. Černočerném jehličnatém lese. To, že tam ležíš, jsem mohla zjistit jen pohmatem. Že jsi tam ležel celé ty měsíce.

Táta přejížděl rukou po Laponsku ve tvém starém školním atlase a vysvětloval, že to není země, ale oblast rozkládající se přes severní Norsko, Švédsko, Finsko a Rusko. Na Wikipedii našel různé zajímavosti, které nám předčítal. Že je Laponsko nazýváno poslední evropskou divočinou. A že si tam vrtošivé slunce dělá, co chce. V tom pro nás spočívala jistá útěcha. Pohádková země, kde slunce v zimě nevychází a v létě nezapadá.

V prvních týdnech jsme lidem říkali, že jsi umřel v Laponsku. V zemi, která zemí není – zdálo se snazší ztratit tě tam. Ubíralo to tvé smrti na skutečnosti. (Nedávno psali v novinách o miminku, které se narodilo mrtvé na záchodcích v Disneylandu. Nemá to s tím nic společného, a přesto má.)

Potřebovali jsme čas, abychom lidem dokázali říct, že jsi umřel ve Švédsku. Ještě víc času jsme potřebovali, abychom dokázali vyslovit, že ses do náručí smrti vydal z vlastní vůle.

Vyrazili jsme v tvých stopách s pomocí aplikace Mapy Google. Jeli jsme do městečka, kde jsi vystoupil z nočního vlaku. Na skoro nejsevernější švédské nádraží, protože na jízdu na konečnou jsi po kapsách neměl dost peněz.

Táta na Mapách Google už evidentně strávil hodně času, protože to tam znal. Ukázal nám, kudy z nádraží vede

nejkratší cesta do lesa, kdes vydechl naposledy. Předpokládal, že jsi smrti s neochvějným odhodláním kráčel vstříc přímočaře. Byla to neutěšená trasa ospalým hornickým městem, kolem bloků novostaveb, přízemních domků, kancelářských budov a skladišť. Sotva jsme nabyli dojmu, že už se tam trochu vyznáme, upozornil nás táta, že fotky na webu byly pořízené v letních měsících, jenže ty jsi tam byl v prosinci. Stručně řečeno, museli jsme si tu krajinu v hlavě upravit. Sníh na střechách, stopy pneumatik na bílých silnicích, všechno prostoupené chmurnou zimní temnotou polární noci. Díky těm úpravám jsme tě nejen viděli, ale teď i slyšeli po oněch cestách jít. Pod nohama křupající sníh. A také jsme to cítili: ledový vítr, promočené oblečení, studené prsty na nohách třesoucí se v laciných teniskách. Do hlavy jsme se ti však dostat nedokázali. Jaké myšlenky v ní během těch posledních kilometrů vířily?

Dlouho jsem si myslela, že musely být nesmírně smutné. Jenže ani tváří v tvář smrti, to už teď vím, nepřemýšlíme vznešeněji, než když se ve frontě suneme ke kase č. 4. Přemýšlíme banálně, nesmyslně, roztěkaně, průměrně. Nepřemítáme o filozofických věcech – spíš o špatně zvolených kalhotách nebo blikajících žárovkách. A když přece jenom hrozí, že to bude trochu strašidelné a smutné, vymyslíme si tým vědců, co nás sledují. Ty jsi to udělal taky, to vím jistě, tak dobře tě ještě znám; všechny, koho jsi za života znal, sis vykreslil do potemnělé nebeské kupole nad sebou. Nechal jsi nás přihlížet, jak

osaměle odcházíš ze života. Možná – trocha marnivosti ti nebyla cizí – jsi nás nechal zatleskat.

Poslední obytnou čtvrť spojuje s nezměrnou zalesněnou oblastí úzký pěší tunel. Zkoušeli jsme to často, ale žlutý mužíček na Mapách Google jím projít nechtěl. Myslím, že se kvůli tomu musíme všichni smířit se stejnou představou: jak tvoje záda mizí v tunelu. V oblečení z fotky na oznámení o tom, že jsi pohřešován. Rezavě hnědá bunda a plátěný batoh v retro stylu. Jak ses v tom tunelu stal součástí temnoty.

I les, kde jsi zemřel, byl pro žlutého mužíčka nedosažitelný. K velkému zklamání našeho staršího bratra se nechtěl do té obrovitánské, tmavě zelené plochy nechat upustit. Vzdychala jsem a reptala s ním v přesvědčení, že to zmírní jeho rozčílení, ale v hloubi duše jsem pociťovala jen úlevu, protože to poslední, po čem jsem prahla, bylo do onoho lesa vstoupit. Raději jsem zůstala stát před tunelem. Bylo to dobré místo na poslední zamávání.

Ráno před pohřbem panovalo příšerné horko. Černé oblečení se nám lepilo na tělo. Představivosti se vzpíralo, že jsi zemřel na podchlazení.

Nechtěla jsem, aby se pohřbu zúčastnily moje děti, takže je přišla pohlídat kamarádka. Už velice brzy ráno stála přede dveřmi, velký foťák na krku. Celé dopoledne mě fotila: když jsem dětem mazala krajíce chleba, když mi

můj muž pomáhal do černých šatů, když jsem si naposledy před zrcadlem v koupelně opakovala text. Připadalo mi neobvyklé, že mě chce zachytit v nejsmutnější den mého života. Výslednou sérii fotek jsem nikdy neviděla a ani se jí na ni netroufám zeptat. Mám obrovský strach, že na nich bude někdo, koho vůbec neznám.

Do katedrály tě přinesli muži, kteří tě na ramenou nosili i za života. Mezi lavicemi se linuly tóny „On the Nature of Daylight" od Maxe Richtera. Zvuk měl horší kvalitu, než když skladba několik let předtím zněla na módní přehlídce naší nejstarší sestry, na defilé, které jsi zahajoval se svojí nejlepší kamarádkou. Bylo vám jedenáct a na molo jste vykročili sebevědomě. Kolekce byla inspirovaná Velkou francouzskou revolucí a bojovnost nesršela jenom z oblečení s roztrhanými rukávy, ale i z vašich blankytně modrých očí. Je to nahrané na videokazetě. Jdete po mole bok po boku. Ty neseš vlajkovou tyč, kterou pevně svíráš oběma rukama. Za vámi se vleče červená vlajka. Metry a metry dlouhá, vypadá to, že nemá konec. Kráčíš lehce v předklonu, abys váhu vší té látky utáhl. V sále není nikdo, kdo by aspoň na chviličku nepomyslel na Ježíšovu poslední cestu.

Po rakvi přišla řada na nás, sestry, abychom vstoupily do kostela. Sotva jsme ušly pár kroků, nejstarší sestra se zničehonic zhroutila na bílou mramorovou dlažbu v uličce. Hlavou mi problesklo jenom: teď ne, všichni se dívají!

Na rodiče si v tom průvodu kupodivu vůbec nevzpomínám. Jako by už dávno před naším příchodem seděli na židlích v první řadě. Nejlepší místo. Čestní hosté. S napřímenými zády a rukama v klíně, jako by to byla mrtvá zvířátka. Pamatuju si jenom, že mámě to hrozně slušelo a já se tomu divila. Jak může člověk vypadat krásně na pohřbu vlastního dítěte? Později jsem si uvědomila, že mi krásná připadala proto, že se podobala modelkám z devadesátých let. Vyhublá na kost, se ztrhanou tváří a očima horníka. Teď už vím, že výrazy „nemocně" a „zdrceně" jsou výstižnější než „krásně".

Katedrála byla zaplněná do posledního místečka. Všichni se s tebou chtěli rozloučit. Kdyby to bylo divadelní představení, dalo by se mluvit o velkém úspěchu, pomyslela jsem si s vědomím, že taková myšlenka je naprosto scestná.

Během bohoslužby jsem měla výhled na svoji bývalou lásku. Seděl mezi svými rodiči, jako by mu pořád bylo šestnáct. Aby se mnou mohl navázat oční kontakt, musel se trochu zaklonit, což taky udělal. V očích měl hlubokou lítost, jako by chtěl říct: kdybych věděl, že budeš muset zažít i tohle, nezpůsobil bych ti v šestnácti tolik bolesti.

Po skončení pohřbu celé hodiny trvalo, než jsme potřásli rukou všem zúčastněným. Mámina kamarádka nám do kapes nastrkala sušenky ve tvaru zvířátek, abychom